

Kuhagaha Boorsada dhabarka Waalidiinta dhinaca Heerarka Waaweyn ee Rasmiga ah ee Lawadaago

FANKA LUUQADA INGIRIISIGA IYO XISAABAADKA

2010 kii, Guddiga Xukuma Gobolka New York wuxuu hirgeliyay Heerarka Waaweyn ee Rasmiga ah ee Lawadaago (CCSS) si loo habsado in dhammaan caruurta u guulaystaan marka ay dhammeeyaan ama kaqalanjabiyaan dugsiga sare. Hagahaan waxaa loogu talo galay in uu kugu caawiyo fahanka sida heerarka ay saameyn ugu yeelanayaan ilmahaada, isbedelada aad arki doontid iyo waxa aad kusamayn kartid guriga si aad ilmahaada ugu caawiso fasalka.

Maxaay Muhiim u yihiin Heerarka Waaweyn ee Rasmiga ah ee Lawadaago?

Heerarka Waaweyn ee Rasmiga ah ee Lawadaago waa kuwo muhiim ah sababtoo ah waxay kucaawin doonaan dhammaan caruurta – ayada oo aan la eegayn qofka ay yihiin – in ay bartaan isla xirfadaha. Waxay abuuraan filashooyin cad oo kusaabsan waxa uu ilmahaadu khasabka tahay in uu ogaado uuna awoodo in uu kasameeyo meelaha muhiimka ah: **akhrinta, qorridda, hadalka, iyo dhagaysiga, luuqada, iyo xisaabta**. Haddii aad ogtahay waxa ay filashooyinkaani yihiin, hadaba waxaad awoodaa in aad lashaqayso macalinka kuna caawiso diyaarinta ilmahaada.

FANKA LUUQADA INGIRIISIGA (ELA)

Heerarka Waaweyn ee Rasmiga ah ee Lawadaago ee cusub waxay isbedelo baddan oo muhiim ah kusameeyaan heerarka hada ah. Isbedeladaan waxaa lagu magacaabaa isbedelo. Jadwalka hoose wuxuu tusinayaa waxa ay isbedeladaan bedelaan, waxa aad ku arki karto boorsada dhabarka ilmahaada iyo waxa aad samayn karto si aad u caawiso ilmahaada. Haddii shaqooyinka ilmahaada aay muujin weeyaan isbedelada, hadaba markaasi lahadal macalinka ilmahaada.

Maxaa isbedelaya?	Maxaa laga Fiirinayo gudaha Boorsada dhabarka?	Maxaa Aad Samayn Karto?
Ilmahaada hada wuxuu akhrin doonaa sheekooyin baddan oo aanan-mala awaal ahayn heerka fasal kasta.	Kafiiri ilmahaada in ay sameeyaan waajibaad akhris baddan ah taas oo kudhisan sheekooyin kahadlaya dhacdooyin nolosha-runta ah, sida taariikh nololeedka shakhsiyaadka, jaraa-idka iyo sheekooyinka taariikhiga ah.	U akhri caruurtaada buuggaagta aanan-mala awaalka ahayn. Raadi qaabab aad uga dhigto wax akhrisku mid raaxo iyo xiiso leh.
Akhrinta in baddan oo buuggaagta aanan-mala awaalka ahayn waxay ilmahaada kucaawinaysaa in uu kabarto wax kusaabsan dunnida tooska wax akhriska.	Kafiiri ilmahaada in ay guriga keenaan buuggaag baddan oo kusalaysan-dhacdo run ah kuwaas oo kusaabsan dunnida. Tusaale ahaan, ilmahaada dhigta Heerka 1^{aad} ama Xanaanada waa in ay akhriyaan buugga qoraagaan Clyde Robert Bulla lagu magacaabo <i>Geedku waa Dhir</i>. Buuggaan wuxuu ardayda u ogolaanayaa in ay akhriyaan kadibna bartaan wax kusaabsan seyniska.	Ogoow waxa ay yihiin buuggaagta aanan-mala awaalka ahayn ee kuhaboon heerka-fasalka iskana hubso in caruurtaada ay helaan buuggaagtaas oo kale.
Ilmahaada waxay akhrin doonaan buuggaag taxadi ah oo aad ugu dhow, sidaas darteeda waxay macno u samayn karaan waxa ay akhriyaan kadibna waxay sawiranayaan ama gaarayaan gunaanadkooda.	Ilmahaada waxay lahaan doonaan shaqooyin kusaabsan akhrinta iyo qoraalka taas oo ay dhici karto in laweydiyo in ay dib u sheegaan ama u qoraan qeybaha muhiimka ah ee sheekada ama buugga. Tusaale ahaan, ilmahaada ah Heerarka 2^{aad} ama 3^{aad} waxa dhici karta in laweydiyo in ay kor u akhriyaan buugga aanan-mala awaalka ahayn ee uu qorey Faith D'Aluisio kaas oo magaciisu yahay <i>Waxa ay Dunnidu Cunto</i> kadibna dib u sheegaan dhacdooyin sheekada kamid ah.	U diyaari ilmahaada in ay akhristaan buuggaag maskaxdooda kutaxadinaysa kadhigayso in ay aad u fikiraan. Tusi sida gudaha qotada dheer loogu gallo qaybaha adag.
Marka ay timaado qoraalka ama dib u sheegida sheekada, ilmahaada waxay isticmaali doonaan "daliilka" laga soo aruuriyay qoraalka buugga si loogu taageero waxa ay sheegaan.	Fiiri shaqooyinka qoran kuwaas oo weydiinaya ilmahaada in u sawiro tusaalooyin sax ah oo uu kasoo qaadanayo qoraalka buugga kaas oo u adeegaya ama loo isticmaalayo sida daliil oo kale. Daliilka macnihiisu waxay tahay tusaalooyin laga soo qaadanayo buugga kuwaas oo ilmahaada u isticmaali doono si uu ugu taageero jawaabta ama gunaanadka. Midaana way kuduwantahay su'aalaha ra'i'yiga ah kuwaas oo markii hore la isticmaalay.	Weydii ilmahaada in uu bixiyo daliil kusaabsan wadahalalada maalin laha ah iyo iskhilaafyada.

• Ilmahaada waxay <u>baran doonaan sida loo qoro waxa ay akhriyaan.</u>	• Fiiri waajibaadka qoran kuwaas oo weydiya ilmahaada in uu sameeyo xujooyinka qoraalka asaga oo isticmaalaya daliil. Loogu talo galay heerarka 4^{aad} iyo 5^{aad}, midaana macnaheedu waxay noqon kartaa akhrinta iyo qorida waxa kusaabsan <i>Hagaha Ilmaha kuhaga Lacagta, buugg aanan-mala awaal ahayn</i> oo uu qorey Steve Otfinski.	• Kudhiira geli ilmaha qoraalka guriga. Isla qora idinka oo isticmaalaya daliil iyo faafaahin.
• Ilmahaada wuxuu <u>haysan doonaa ereyaal baddan oo waxbarasho.</u>	• Fiiri waajibaadka badiya ereyaalka ilmahaada kadibna bar in “luuqadu ay tahay awood.”	• Inta baddan u akhri ilmaha, ilmaha yar-yar, ilmaha aanan dugsiga gaarin iyo caruurta.

XISAABTA

Si loo hormariyo waxbarashada ardayga, Heerarka Waaweyn ee Rasmiga ah ee Lawadaago waa kuwo kaduwan kuwii hore. Isbedeladaan waxaa lagu magacaabaa isbedelo. Jadwalka hoose wuxuu tusinayaa waxa isbedelayo, waxa aad ku arki kartoo boorsada dhabarka ilmahaada iyo waxa aad samayn kartid si aad u caawiso ilmahaada. Marlabaad, Haddii saqada ilmahaada aanan katurjumin isbedelada, hadaba markaasi lahadal macalinka ilmahaada.

Waxa isbedelaya?	Waxa laga Fiirinayo gudaha Boorsada dhabarka?	Waxa Aad Samayn Karto?
• Ilmahaada wuxuu <u>in baddan kashaqayn doonaa mowduucyo yar-yar</u>, taas oo adkayn doonta fahan buuxa. (kayar inta badan!)	• Fiiri shaqada kuwaas oo uga baahan ardayda in ay muujiyaan shaqadooda kadibna sharaxaan sida ay jawaabta kugaareen.	• Ogoow fikradaha muhiimka u ah ilmahaada taas oo kudhisin heerkooda fasalka kadibna kubixiyaan wakhti ay uga shaqeeyaan fikradahaan.
• Ilmahaada wuxuu <u>sii wadi doonaa dhisida barashada sanadba sanadka xigta</u>, asaga oo kubilaabaya aas-aas xoogan.	• Fiiri shaqada kuwaas oo midba midka kale kudhisanyahay. Tusaale ahaan, ardaydu waxay diirada saari doonaan kudarta, kagoynta, kudhafashada iyo u qeybida. Marba hadii ay meelahaan laga adkaado, waxay hadana diirada saari doonaan jабabka. Ayada oo midaas lagu dhisayo, ayagu waxay hadana diirada saari doonaan Aljabrada. Adiga waa in aad awoodid in aad aragtid horumarka ay kusamaynayaan mowduucyada ay bartaan.	• Lasoco oo ogoow fikradaha uu ladhibooday ilmahaada sannadkii lasoo dhaafay kuna caawi ilmahaada meelahaan dhibka leh si uu hore ugu sii socdo.
• Ilmahaada wuxuu <u>wakhti kuqaadan doonaa kucelcelinta iyo xifdinta xaqiiqooyinka xisaabta.</u>	• Fiiri shaqooyin kuwaas oo ilmahaada weydiinaya in uu ka adkaado xaqiiqooyinka xisaabta sida kooxaha isku darka illaa 20 ama jadwalka isku dhufashada.	• Kucaawi ilmahaada garashada iyo xifdinta xaqiiqooyinka xisaabta. Weydii ilmahaada in uu “sameeyo xisaabta” taas oo kamuuqata nolosha maalin laha ah.
• Ilmahaada waxay <u>fahmi doonaan sababta ay xisaabtu u shaqayso waxaana laweydiin doonaa in ay kahadlaan wax kusaabsan ayna cadeeyaan oo sugaan fahankooda.</u>	• Caruurtaada waxa dhici karta in ay haystaan shaqooyin taas oo weydiinayo in ay muujiyaan ama sharxaan fikirkooda xisaabeed – in LADHAHO sabab ay ugu maleynayaan in jawaabtoodu ay sax tahay.	• Kala hadal caruurtaada waxyaabaha kusaabsan shaqo guriyeedkooda xisaabta weydiina in ay kubaraan fikrado ama fahan cusub. Kucaawi in ay ogaadaan qaabab ay kusharxi karaan fikirkooda.
• Ilmahaada hada waxaa laweydiin doonaa in uu u <u>isticmaalo xisaabta xaaladaha dunnida-dhabta ah.</u>	• Fiiri shaqooyinka xisaabta kuwaas oo kudhisin dunida dhabta ah. Tusaale ahaan, shaqo guri loogu talo galay heerarka 5^{aad} waxa kujiri kara jабabka kudarta sida qayb kamid ah habsamaynta cuntada macmacaanka ah ama xadidaada inta saaxiibo ee cuney biizada kusalaysan jабabka.	• Sii caruurtaada wakhti maalin kasta ah oo loogu talo galay ilmahaada si uu ugu shaqeeyo xisaabta guriga.

LAHADLIDA MACALINKA ILMAHAADA

Marka aad lahadlayso macalinka ilmahaada, iskuday in aad wadasheekaysiga kusoo koobtid oo aad diirada kusaartid mowduucyada ugu muhiimsan kuwaas oo xiriir la leh ilmahaada. Midaana macnaheedu waxay tahay in macalinka laweydiiyo sida ilmahaada uu waxqabadkiisu yahay taas oo kusalaysan heerarka darajada-fasalka iyo waxyaabaha lafilanayo ama larajaynayo.

Sidoo kale, weydii in aad aragto tusaale kusaabsan shaqada ilmahaada. Isku barbardhig tusaalooyinka ilmaha iyo kuwa laga helo bogga intarnatka <http://www.engageny.org/resource/new-york-state-common-core-sample-questions>. Sidoo kale, dareen xuriyad aad ugu keento tusaalooyinkaan macalinka ilmahaada kadibna weydii macalinka in uu kuusharxo sida tusaalooyinka loogu isticmaalo fasalka gudihiisa.

Macluumaadan waxay awood kuu siin doontaa in aad hagaajino muhiim ah kusamayso guriga midaas oo kucaawisa ilmahaada in uu guul kugaaro fasalka.

Wixii macluumaad dheeri ah, fadlan booqo boggaan intarnatka ah: www.engageny.org ama laxiriir maamulaha deegaanka gudaha ama kormeeraha guud.